

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/225/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

321/2011. (XI. 9.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2011. március 31-én előterjesztett **panaszát** a 2011. november 9-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag és dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében - megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. március 31-én a Budapesti Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: BRFK) Kerületi Rendőrkapitányságán előterjesztett panaszbeadványában a rendőrség 2011. március 28-án fogatosított rendőri intézkedését kifogásolta, és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki. A panaszbeadványt a BRFK Hivatala 2011. április 21-én továbbította az ORFK Központi Panaszirodájára, amely 2011. április 26-án küldte meg a beadványt a Testülethez.

I.

1) A panaszos írásbeli panaszbeadványában a 2011. március 28-án vele szemben Budapest területén, lakóingatlanában fogatosított rendőri cselekményeket kifogásolta.

Előadta, hogy aznap délelőtt a személyes tárgyait egy raktárban helyezte el. A volt élettársa kihívta a rendőröket, akik azt tanácsolták neki, hogy a saját tárgyait elviheti a raktárból, csak jogtalanul ne tulajdonítson el semmit. A panaszos a szemközti ABC-ben dolgozik, és látta, hogy a rendőrök távozása után a volt élettársa felfeszíti a raktár ajtaját. A bolt bezárása után, tanú jelenlétében számon kérte a volt élettársán a tettét, vitatkoztak. Ekkor a hölgy újra a rendőröket hívta. A panaszos épp a nappaliban a fotelben ült, amikor a rendőrök megérkeztek. A rendőrök közölték vele, hogy elő fogják állítani, majd megbilincseltek. Ezt követően elő is

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

állították, majd kb. két óra elteltével közölték, hogy elmehet. Sem jegyzőkönyvet, sem igazolást nem kapott.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult a rendőrséghez, és kérte, hogy nyilatkozzanak a tekintetben, hogy történt-e a helyszínen rendőri intézkedés, és a rendőrök milyen jogszabályi felhatalmazás és információk alapján intézkedtek.

A rendőrség a Testület többszöri felvilágosítás-kérésére az alábbi iratokat bocsátotta rendelkezésre.

1) Az előállítás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló 2011. március 28-án kelt jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatásra, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálására, illetve az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítására került sor.

A panaszossal szemben 21 óra 10 perctől 21 óra 35 percig az Rtv. 48. § d) pontja alapján ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007 (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60.§ (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek előre bilincselésével. A rendőri intézkedés során sérülés vagy kár nem keletkezett.

Az esemény rövid leírásánál a r. főtörzsőrmester előadja, hogy 21 óra 5 perckor az ügyelet utasítására megjelent a panaszos lakcímén, mert onnan családi botrányról érkezett bejelentés. A helyszínen a bejelentő fogadta, aki elmondta, hogy a panaszossal megromlott a viszonyuk. A lakás eladása miatt többször kerültek konfliktusba, ilyenkor a panaszos folyton fenyegetőzik és agresszívan viselkedik. Aznap is többször veszekedtek, ezért a nap folyamán már kétszer kért rendőri intézkedést a helyszínre. Ezek után az élettársa lecsillapodott, de az este folyamán ismételten fenyegetni kezdte, ezért értesítette a rendőrséget. A lakásban tartózkodott a bejelentő testvére is, aki elmondta a fentiekben túl azt is, hogy a veszekedést legtöbbször a panaszos kezdi, akivel ilyenkor nem lehet beszélni.

A r. főtörzsőrmester a panaszost is próbálta meghallgatni a történetekkel kapcsolatban, azonban vele kommunikálni nem tudott, folyamatosan szitkozódott az élettársa irányába, melyet többszöri rendőri felszólításra se fejezett be, ezért közölte vele, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt a BRFK Kerületi Rendőrkapitányságra előállítja. Ezt a panaszos tudomásul vette. Vele szemben az intézkedés idejére bilincset alkalmaztak. A körözési rendszerben nem szerepelt a panaszos. A helyszínt 21 óra 15 perckor hagyták el, a panaszost a r. főtörzsőrmester a kapitányságon az ügyeletes tisztnek sérülésmentesen átadta.

2) A 2011. március 28-án kelt parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján történt igazoltatás, az Rtv. 31. § (1) bekezdés szerinti személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, illetve az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása jogszerű és szakszerű volt. Az Rtv. 48.§ d) pontja alapján történt bilincshasználat jogszerű és szakszerű volt. Az intézkedés megfelelt az arányosság követelményének.

3) Az ügyeleti küldési naplóból kitűnik, hogy a panaszos lakásán aznap kétszer került sor intézkedésre. 14 óra 15 perckor családi jogi felvilágosítást hajtott végre két r. törzsőrmester és egy r. százados. 20 óra 41 perckor pedig két r. főtörzsőrmestert és egy r. törzsszázalóst küldtek ki a helyszínre, ahol az intézkedés előállítással zárult. Mindkét esetben a panaszos élettársa volt a bejelentő.

4) A BRFK Kerületi Rendőrkapitányság mb. kapitányságvezetője a 2011. június 22-én kelt átiratában előadta, hogy a panaszossal szemben előállítást foganatosítottak, a kapitányságra történő beszállítás idejére bilincset alkalmaztak kényszerítő eszközként. Az intézkedés oka az ügyeleti küldési napló 12. bejegyzése szerint azon bejelentés, amit a panaszos élettársa tett 2011. március 28-án 20 óra 41 perckor családi veszekedés miatt. Az előállítás jogalapja az volt, hogy a panaszos a helyszínen intézkedő rendőrök jelentében folyamatosan szidalmazta az élettársát, melyet többszöri felszólításra sem fejezett be. A rendőrök az Rtv. 20.§ (2) bekezdésében foglaltakat betartották. A panaszossal közölték, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják, melyet tudomásul vett.

Az élettárs bejelentése alapján a rendőrök egyszer már kimentek aznap 14 óra 25 perckor családi botrány miatt intézkedni, és a felek felvilágosításával zárták az intézkedést. Ekkor előállításra, illetve kényszerítő eszköz alkalmazására nem került sor. Az esti intézkedés során a rendőrök megpróbálták meghallgatni a panaszost az esettel kapcsolatban, de nem lehetett vele kommunikálni, mert továbbra is folytatta a szitkozódást. Az intézkedésük során a rendőrök a rendszeresített egyenruhát viselték.

A panaszossal szemben a kapitányságra történő beszállítás idejére 21 óra 10 perc és 21 óra 35 perc között alkalmaztak bilincset az agresszív viselkedése miatt. A bilincs alkalmazásának célja a biztonságos szállítás, illetve az esetleges támadás megakadályozása volt. A panaszost a bilincs használata előtt figyelmeztették arra, hogy bilincset fognak vele szemben alkalmazni.

Az intézkedés során a panaszost a kapitányság épületébe állították elő az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja első fordulata alapján, szabálysértés továbbfolytatása miatt, mert többszöri felszólításra sem hagyott fel az élettársa szidalmazásával. Az előállítás alatt a panaszost nem zárták az előállító helyiségbe, vele szemben eljárási cselekményt nem foganatosítottak.

A panaszos élettársa 2011. március 17-én feljelentést tett a panaszossal szemben könnyű testi sértés miatt a kapitányság ügyeletén, melyet az illetékes, Budapesti Kerületi Bíróságnak küldtek meg az eljárás lefolytatása végett. A 2011. március 28-i előállítással kapcsolatosan nem indult sem büntető-, sem szabálysértési eljárás a panaszossal szemben, az élettársa külön feljelentést nem tett, magánindítványt nem terjesztett elő.

5) A kapitányságvezető 2011. augusztus 15-én kelt 01200-105/13-7/2011 RP. sz. átiratában előadta, hogy N. T. r. százados elmondta, hogy nem emlékszik pontosan arra, hogy a panaszost mikor szabadították. Ahogy a 2011. június 24-én írt jelentésében írta, előállítását közvetlenül követően több olyan bejelentés is érkezett, ami azonnali rendőri intézkedést igényelt. Tekintve, hogy a panaszos személyi szabadságának további korlátozása nem volt indokolt, ezért a 21 óra 35 perc körül végrehajtott adategyeztetést követően szabadította. Tájékoztatva a panaszost, hogy a hatóság az előállítás időtartamáról igazolást állít ki, azonban tekintve azt, hogy a panaszos időközben elhagyta a kapitányság épületét, ennek kiállítására utólag nem került sor. A panaszos a panasztestületi nyomtatványt másnap adta le a kapitányságon, melyet a BRFK Hivatala felé felterjesztettek.

A panaszost tájékoztatták, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt állítják elő. Az előállításban részt vevő járőrök és a szolgálatirányító parancsnok is több, azonnali intézkedést igénylő címet kaptak, emiatt fordulhatott elő, hogy az erről szóló tájékoztatás és az igazolás nem szerepelt az előállításról szóló jelentésben. A parancsnoki kivizsgálást követően intézkedtek a szabálysértési feljelentés elkészíttetéséről. A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (továbbiakban: Szabs.tv.) 142/A. §-ba ütköző garázdaság miatt tett feljelentést az eljárás lefolytatására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Budapest Kerületi Bíróságnak küldték meg.

6) H. A. r. őrnagy 2011. augusztus 15-én kelt jelentésében előadta, hogy 2011. augusztus 12-én - a Testület megkeresése alapján - meghallgatta N. T. r. századost, aki elmondta, hogy nem emlékszik pontosan arra, hogy a panaszost mikor szabadították. Ahogy a 2011. június 24-én írt jelentésében írta, a panaszos előállítását közvetlenül követően több olyan bejelentés is érkezett, ami azonnali rendőri intézkedést igényelt. Tekintve, hogy a panaszos személyi szabadságának további korlátozása nem volt indokolt, ezért a 21 óra 35 perckor végrehajtott adategyeztetést követően szabadította. Tájékoztatta a panaszost, hogy a hatóság az előállítás időtartamáról igazolást állít ki, azonban tekintve azt, hogy a panaszos időközben elhagyta a kapitányság épületét, ennek kiállítására utólag nem került sor.

7) A K.R. r. százados a 2011. június 27-én kelt parancsnoki kivizsgálásban előadta, hogy parancsnoki kivizsgálást hajtott végre. Az eset vizsgálta során megállapította, hogy 2011. március 28-én két esetben kért rendőri intézkedést N. L. az élettársa, a panaszos ellen, aki bejelentés szerint veszélyesen fenyegeti, illetve a szétköltözésük miatt jogi vitába is keveredtek, melyet a panaszos a bejelentő bántalmazásával kívánt megoldani.

14 óra 15 perckor K. G. r. törzsőrmester és P. R. r. főtörzsőrmester ment ki a helyszínre, akik első esetben jogi felvilágosítással zárták az ügyet, az esetről külön jelentést nem készítettek.

Ugyanezen a napon 20 óra 41 perckor N. L. ismételten bejelentést tett a kapitányság ügyeletére, hogy továbbra is fenyegeti a panaszos és kérte, hogy a rendőrök távolítsák el lakásából. A helyszínre T. T. r. főtörzsőrmester és B. B. r. főtörzsőrmester ment ki.

Az ügyben készült rendőri jelentések alapján megállapította a r. százados, hogy a főtörzsőrmesterek a helyszínre egyenruhában, az évszaknak megfelelő bevetési öltözetben, láthatósági mellénnyel mentek ki, melyen látható volt nevük, rendfokozatuk és jelvéyszámuk. A helyszínen a bejelentő N. L. fogadta őket és elmondta, hogy folyamatosan fenyegeti élettársa, illetve korábban már többször bántalmazta is, ezért kérte a rendőri intézkedést. Míg a panaszost hallgatták meg, H. G. folyamatosan, agresszív hangon kommentálta az elhangzottakat, több esetben megfenyegette élettársát azért, mert ráhívta a rendőröket „Büdös kurva vagy, én tartalak el, majd meglátod mi lesz” kijelentést tett, melynek abbahagyására felszólították a rendőrök a Szolgálati Szabályzat 21. § (2) bekezdése alapján, mely szerint, hogy ha nem hagyja abba magatartását, mely kimeríti a garázdaság szabálysértését, elő fogják állítani. Tájékoztatták arról, hogy azért jelentek meg, mert élettársa segítséget kért fenyegető magatartása miatt és amennyiben engedi szóhoz jutni a rendőröket, őt is meg fogják hallgatni. A panaszos ekkor kijelentette, hogy „A lakásomban azt csinállok, amit én akarok”. A lakásban tartózkodott még a bejelentő testvére, aki elmondta, testvére kérésére tartózkodik a lakásban, mert a testvére félt a panaszostól.

A panaszos magatartása agresszív, fenyegető volt, mely a jelenlévő két hölgyben félelmet, riadalmat keltett, mellyel megvalósította a garázdaság szabálysértését, amit felszólítás ellenére sem hagyott abba, ezért közölték a járőrök, hogy elő fogják állítani. Mivel az intézkedésnek a

panaszos ellenállt, a rendőrök az ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmaztak vele szemben az Rtv. 48. § d) pontja alapján. Kezeit előre helyzetben megbilincseltek, amely sérülést nem okozott és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja I. fordulata alapján, mint szabálysértést felszólítás ellenére folytató személyt, előállították a kapitányságra. Az intézkedés megkezdését rádióon jelentették az ügyeletes tisztnak, majd 21 óra 15 perckor amikor megérkeztek a kapitányságra, a panaszost az ügyeletes tiszt elé vitték, akit szintén tájékoztattak az intézkedésükről.

Az ügyeletes tiszt utasítására, mivel az előállító őr nem volt kijelölve és a panaszos sem tanúsított agresszív magatartást, a bilincset 21 óra 35 perckor eltávolították róla, és leültették az aulában, ahonnan a későbbiek folyamán az ügyeletes tiszt elbocsátotta.

Az ügyeletes tiszt jelentésében leírta, hogy a kapitányságra történt előállítást követően a fogdára történő befogadásáig a panaszost az előtérben ültette le, és mivel a személy magatartása miatt a további intézkedést nem látta indokoltnak, ezért közölte vele, hogy fogdára állítás nélkül szabadítja. A jelentése szerint az előállítottat közvetve tájékoztatta arról, hogy az előállítás tartamáról hatósági igazolást állít ki, csak az időt vesz igénybe. A jelentés szerint a panaszos nem várta meg az igazolás kiadását, eltávozott a kapitányság épületéből.

Az eset körülményeit figyelembe véve az alábbiakat állapította meg a r. százados:

A rendőri intézkedésre N. L. segítség kérése adott indokot az Rtv. 39. § (1) bekezdése szerint „a rendőr magánlakásba bebocsátás, vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve a) pont segélyhívás esetén az öngyilkosság megakadályozása céljából, valamint ugyanezen bekezdés a) pontja alapján a szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy előállítása céljából”.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglaltak szerint a panaszossal közölték intézkedésük célját, okát. Vele szemben bilincset jogszerűen, az Rtv. 48. § d) pontja alapján ellenszegülés megtörése céljából alkalmazták. Az előállításra az Rtv. 33. § (1) bekezdés f) pontja adott indokot, mely szerint elő kell állítani, aki a szabálysértést az abbahagyásra felszólítás után is folytatja.

A panaszos cselekménye, mivel a lakásban élettársán kívül jelen volt még annak testvére, az Sztv. 142/A. §(1) bekezdése alapján alkalmas a garázdaság szabálysértésének megállapítására.

Az ügyeletes tiszt utasította az intézkedő járőröket arra, hogy a bilincset a panaszosról vegyék le, bocsássák szabadon a fogdára történő előállítás nélkül. Felelős az ügyeletes tiszt azért, hogy a panaszos részére az előállításról igazolást nem állított ki az Rtv. 33. § (4) bekezdése szerint, valamint elmulasztotta a személyes szabadság korlátozásáról készült jelentésre rájegyezni, hogy mikor és ki szabadította a panaszost.

Az előállítás idején szolgálatban lévő váltásparancsnok folyamatosan címen volt, intézkedéseket fogantatosított, de a nap végén elmulasztotta a jelentés ellenőrzését, a panaszos ellen az általa elkövetett szabálysértésért nem tettek feljelentést az intézkedő járőrök.

A két r. főtörzsőrmester annyiban mulasztott, hogy nem tettek feljelentést a panaszos ellen az előállításuk alapját képező garázdaság szabálysértés elkövetése miatt.

A r. százados javasolta fegyelmi eljárás keretében kivizsgálni a mulasztásokat, egyben intézkedett arról, hogy az elévülési határidőn belül szabálysértés miatt a feljelentést elkészítsék és azt az illetékes bíróság részére elküldjék.

8) Az ügyeletes tiszt 2011. június 24-én kelt jelentésében előadta, hogy a panaszossal szemben alkalmazott előállítás tényét, az előállítás kezdő időpontját, az alkalmazott kényszerítő eszközre (bilincs) történő figyelmeztetést, annak időtartamát a 01200-2899/2011.id. számon készült rendőri jelentés tartalmazza.

Az előállított a rendőrkapitányságra történt beszállítását követően a fogdán történő befogadásig az előtérben került elhelyezésre. Az adategyeztetés keretében ellenőrizték az előállított személyt a személynyilvántartóban és a körözést alapnyilvántartásban, ennek időpontja 21 óra 35 perc. Az előállítás időtartama alatt 21 óra 15 perckor kiemelt bűncselekmény elkövetéséről érkezett bejelentés, mely az induló információk pontosítását, a „nyomonüldözés” céljából a rendelkezésre álló rendőri erők átcsoportosítását tette szükségessé. A fentiek miatt az előállítottal szemben, magatartására is figyelemmel további intézkedés nélkül a kényszerítő intézkedés befejezésére, szabadítására került sor.

Az előállítottat közvetve tájékoztatta arról, hogy az előállítás időtartamáról a hatóság igazolást állít ki, melyet átvehet. Amennyiben erre igényt tart, úgy helyet tud foglalni az előtérben, mivel annak kiállítása - fenti körülmények ismeretében - időt vesz igénybe.

A történetek után több azonnalos rendőri intézkedésre került sor (három előállítás, és egy kerékpárlopás). Az eltelt idő alatt a panaszos elhagyta a rendőrkapitányság objektumát, így részére igazolást nem állítottak ki.

9) A 2011. június 28-án kelt 01200/6174/2011/id. számú, a panaszossal szembeni szabálysértési feljelentés tényállásként rögzíti, hogy a rendőrségre a panaszos lakcíméről családi veszekedésről érkezett bejelentés. A helyszínre kiérkező rendőröknek N. L. elmondta, hogy az élettársa többször bántalmazta, fenyegette, ezért kért már a délután folyamán is rendőri segítséget és most is. A bejelentő meghallgatása során a panaszost többször kellett figyelmeztetni, hogy a trágár, fenyegető magatartást fejezze be, mert különben vele szemben rendőri intézkedést fognak foganatosítani. A felhívás nem vezetett eredményre, ezért a panaszost a rendőrök megbilincseltek, és a rendőrkapitányságra előállították.

III.

A Testület a panaszost panaszának kiegészítésére hívta fel 2011. május 4-én kelt levelében. A visszaérkezett tértivevény tanúsága szerint a panaszos a levelet 2011. május 9-én személyesen vette át, ám a felhívásnak határidőn belül ennek ellenére nem tett eleget.

A Testület megkereséssel élt a panaszos élettársa, N. L. felé, amelyben nyilatkozattételre hívta fel a panaszolt eseményekkel kapcsolatosan. N. L. a levelet a visszaérkezett tértivevény tanúsága szerint 2011. szeptember 9-én személyesen vette át, ám a felhívásnak határidőn belül nem tett eleget.

A Testület szintén megkereséssel ért a panaszos élettársának testvére, S. Sz. É. felé, amelyben a panaszolt eseményekkel kapcsolatosan hívta fel nyilatkozattételre. A címzettnek a megkeresést kétszer kísérelte kézbesíteni a Testület, azonban a levél mind a két alkalommal „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a Testülethez.

IV.

A Testület álláspontja szerint a rendőri fellépés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 55. § (1) bekezdésében foglalt személyes szabadsághoz való jogát és a 2. § (1) bekezdésben foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve az 54.§ (1) bekezdésben rögzített emberi méltósághoz való jogát.

1) A Testületnek elsődlegesen abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a sérelmezett események vizsgálatára a hatásköre kiterjed-e.

A panaszos panaszbeadványában az előállítását és annak során alkalmazott kényszerítő eszközt kifogásolta, amelyre a Testület hatásköre az Rtv. 92. § (1) bekezdés, illetőleg a 13. §, 33. § (2) bekezdés f) pontja és a 48. § alapján megállapítható.

A panaszos beadványa és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott iratok alapján a Testület a továbbiakban vizsgálta a rendőrök intézkedési kötelezettségét, az előállítás jogszerűségét, időtartamát és a kényszerítő eszköz alkalmazását.

2) A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

A rendőrség feladata a rendőri intézkedés megtörténtekor hatályban volt Rtv. 1. §-a értelmében a közbiztonság és a közrend védelme, az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése, az államhatár rendjének fenntartása, a terrorizmus elleni küzdelem és az Rtv.-ben meghatározott bűnmegelőzési, bűnfelderítési célú ellenőrzés. A rendőrség az Rtv.-ben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében – egyebek mellett – általános bűnügyi nyomozó hatósági jogkört gyakorol, végzi a bűncselekmények megelőzését és felderítését, illetve szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.

A rendőrség feladatait tovább részletezi a 2. §, miszerint a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A Testület továbbá utal a rendőrt terhelő intézkedési kötelezettségre, amelyet az Rtv. 13. §-a szabályoz. Eszerint: a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 3. §-ának (1) bekezdése tovább részletezi a fenti szabályt, eszerint a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására.

A rendőri jelentések leszögeznek (és e tekintetben a panaszos előadása is megegyezik a rendőri jelentésekkel), hogy a rendőröket aznap kétszer hívta ki a panaszos élettársa családi veszekedés miatt. A bejelentés szerint a panaszos agresszívan viselkedett, hangoskodott, ami

felvetheti a panaszos szabálysértési, illetve büntető felelősségének kérdését, különös tekintettel arra, hogy a rendőrségnek hivatalból tudomása volt arról, hogy a panaszossal szemben az esetet megelőzően a bejelentő feljelentést tett könnyű testi sértés miatt.

A fenti esemény kapcsán a Testület álláspontja szerint az Rtv. fent idézett 1. §-a, 2. §-a és 13. §-a, illetve a Szolgálati Szabályzat 3. §-a alapján fennállt a rendőrség intézkedési kötelezettsége az esetleges szabálysértés felderítése és továbbfolytatásának megakadályozása érdekében.

3) Ezt követően az előállítás módját, körülményeit, jogszerűségét és időtartamát vonta vizsgálat alá a Testület.

a) A panaszolt rendőri intézkedés napján az előállításról készült jelentés szerint az intézkedésre (a panaszos előállítására) az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontjának I. fordulata alapján – „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja” – került sor.

A rendőri jelentések előadták, hogy a panaszost azért állították elő, mert a lakásában folyamatosan szidalmazta az élettársát, a rendőri intézkedés alatt hangoskodott, trágár módon beszélt, amit rendőri felszólításra sem fejezett be.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja tehát lehetőséget teremt arra a rendőrségnek, hogy előállítsa azt a személyt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja.

Jelen esetben az volt elsődlegesen a vizsgálat tárgya, hogy egyrészt fennállt-e bármely szabálysértésnek legalább a minimális szintű gyanúja, másrészt, hogy ezt a szabálysértést valóban a felszólítás ellenére továbbfolytatta-e a panaszos.

A rendőri jelentések egybehangzóak tekintetben, hogy a panaszos az élettársa meghallgatása alatt zajongott, hangoskodott, amit rendőri felszólításra sem hagyott abba.

A szabálysértési feljelentés rövid tényállás leírása ugyanezt tartalmazza, ugyanakkor nem jelöli meg, hogy milyen szabálysértés elkövetése miatt tesznek a panaszossal szemben feljelentést. A parancsnoki kivizsgálás, illetve a kapitányságvezető átirata jelöli meg csupán, hogy a Szabs. tv. 142/A. §-ba ütköző garázdaság szabálysértése miatt tettek feljelentést a panaszossal szemben.

A panaszos előadása szerint a bolt bezárása után ismét vitába keveredett az élettársával, aki hívta a rendőröket. A panaszos a lakás nappalijában ült, amikor megérkeztek a rendőrök, akik ezt követően közölték vele, hogy elő fogják állítani és megbilincseltek. A panaszos előadása egyéb információt az előállítást megelőző események vonatkozásában nem tartalmaz és panaszát e tekintetben a Testület felhívására sem egészítette ki.

Noha a rendőri és a panaszosi előadás a főmomentumokban egyezik – azaz vita miatt hívta ki a panasz élettársa a rendőröket a panaszos otthonába, a rendőrök figyelmeztették a panaszost az előállításra, majd előállították – azok a részletek, amelyek a jogalap meglétének megállapításához kellenének nem állnak a Testület rendelkezésére, ezért a hiányos információk miatt a Testület az előállítás jogszerűségének kérdésében nem tudott állást foglalni.

Mindezek alapján a Testület nem tudta megállapítani a panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelmét a kifogásolt események kapcsán, mivel a Testület további információk hiányában nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy az előállítást megelőzően a rendőrök által előadott és az előállítást megalapozó események valóban megtörténtek-e.

b) A Testület ismételten felhívja továbbá a rendőrség figyelmét arra, hogy olyan esetekben, amikor az előállítás okaként bűncselekmény gyanúját vagy szabálysértés továbbfolytatását jelölik meg, elvárható a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény, illetve a Szabs. tv. szerinti konkrét törvényi tényállás megjelölése is. Ennek hiányában ugyanis az érintett nem lehet tisztában a vele szemben foganatosított intézkedés pontos tényével és céljával, így az intézkedéssel és az eljárással összefüggő jogainak gyakorlásában is akadályoztatva van.

A konkrét esetben is aggályosnak találta a Testület, hogy az Rtv. 33. § (1) bekezdés f) pontjára történt hivatkozáson túl az eljáró rendőrök nem nevesítették – még a jelentésekben, illetve a feljelentésben sem - azt a szabálysértést, amely elkövetésének a gyanúja álláspontjuk szerint fennállt.

A Testület ezért indokoltnak tartotta megállapítani a fentiek alapján a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogának megsértését.

c) A Testület külön vizsgálta az előállítás időtartamának és az igazolás kiadásának kérdését, tekintettel az ezzel kapcsolatban felmerült egyéb visszasságokra.

Az előállítás időtartamáról az Rtv. 33. § (3) bekezdése rendelkezik, eszerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

Az előállítás hosszával kapcsolatosan a panaszos előadta, hogy előállították és kb. 2 órával később szabadon bocsátották.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés rögzíti, hogy a panaszos előállítására 21 óra 10 perctől került sor. A panaszost 21 óra 15 perckor adták át az intézkedő rendőrök az ügyeletes tisztnak. Mivel a panaszos a továbbiakban agresszív magatartást nem tanúsított, ezért 21 óra 35 perckor eltávolították róla a bilincset és leültették a folyósón, ahonnan később az adatellenőrzést követően (aminek időpontja szintén 21 óra 35 perc) nem sokkal szabadították.

Az előállítás időpontjáról igazolás nem készült, a jelentésre az időpontot nem jegyezték fel, így a szabadon bocsátás pontos időtartama nem ismert. A rendőri jelentések ennek kapcsán rögzítik, hogy a panaszosnak szóltak, hogy az igazolás kiállítása időt vesz igénybe, a panaszos azonban ezt nem várta meg, eltávozott az épületből, ezért végül a rendőrök nem állították ki az igazolást.

Az Rtv. 33 § (4) bekezdése szerint az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

Tekintettel a dokumentáció hiányosságaira és a panaszos, valamint a rendőri előadás közötti ellentmondásra – melyet a Testület a panaszos további nyilatkozatának

hiányában nem tudott feloldani –, a Testület nem tudta megállapítani a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét az előállítás időtartama, illetve az igazolás kiállításának elmulasztása kapcsán.

Ugyanakkor felhívja a Testület a rendőrség figyelmét, hogy még amennyiben úgy is történtek az események, ahogyan a rendőri jelentések tartalmazzák – azaz a panaszos a rendőrök tájékoztatása ellenére az igazolás bevétele nélkül elhagyta a rendőrkapitányság épületét – akkor a rendőrség fenti eljárása tételes normát ugyan nem sértett, de a Testület – a gyakorlatában az előállításokról kiállított igazolásokkal kapcsolatos gyakori problémák miatt és a jogszerű rendőri eljárás utólagos igazolhatóságának érdekében – ilyen esetekben célszerűnek tartja hatósági tanú alkalmazásával annak dokumentálását az igazoláson, hogy az előállított nem kívánta átvenni az igazolást, vagy annak bevétele nélkül távozott.

4) A bilincsalkalmazás arányosságának és jogszerűségének vizsgálata során a Testület az alábbi következtetésre jutott.

A panaszos beadványában kifogásolta, hogy vele szemben bilincset alkalmaztak.

A kapitányságvezető átiratában előadta, hogy a panaszos előállítása során a biztonságos szállítás, illetve az esetleges támadás megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak az intézkedő rendőrök.

A parancsnoki kivizsgálást készítő r. százados előadta, hogy mivel a panaszos ellenállt, a rendőrök az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak vele szemben.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés a bilincshasználat okaként az ellenszegülés megtörését [Rtv. 48. § d) pont] jelölte meg.

Az Rtv. IV. fejezetében, a rendőrség működésének általános elvei között kerül rögzítésre az arányosság követelménye (15. §) és a kényszerítő eszközök alkalmazásának közös elveiről szóló rendelkezés (16. §). Az Rtv. 15. §-a értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-a pedig kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén és az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között szintén kihangsúlyozza az arányosság követelményének betartását. A kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan. A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon előzze meg: a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólítás, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve figyelmeztetés, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 48. §-a a bilincs alkalmazásának szabályait akként rendezi, hogy a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, vagy ellenszegülésének megtörésére.

A bilincselés szabályait a panaszolt esemény idején hatályos Szolgálati Szabályzat 60. §-a tovább részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.

Jelen esetben egyetlen jelentés sem tartalmaz arra vonatkozóan adatot, hogy a panaszos fizikálisan, aktívan ellenállt volna a rendőri intézkedésnek, vagy más okból fennállt volna a támadás veszélye.

Az intézkedő rendőr jelentésében részletesen leírja a bilincs alkalmazását megelőző eseménysort, amelyből kitűnik, hogy a panaszos nem szegült ellen a rendőri intézkedésnek, a bilincskalkalmazására vonatkozó tájékoztatást is tudomásul vette. A jelentés egyáltalán nem tartalmaz arra vonatkozóan adatot, hogy a panaszos támadni próbált volna, vagy más olyan magatartást tanúsított, ami megalapozta volna a bilincs alkalmazásának szükségességét, különösen úgy, hogy a testi kényszer, mint enyhébb kényszerítőeszköz alkalmazását kihagyva rögtön egy súlyosabb kényszerítő eszközt alkalmazzanak a panaszossal szemben. A jelentésekből is az tükröződik, hogy a panaszos noha verbálisan ellenállt és nemtetszését fejezte ki, de a rendőri tájékoztatást, s a bilincselést és az előállítását tudomásul vette.

Mindezek alapján a Testület a bilincs alkalmazását indokolatlannak és jogszerűtlennek találta, mivel annak feltételei a konkrét esetben nem álltak fenn.

A fentiek alapján a Testület megállapította a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét a bilincs alkalmazása kapcsán.

Megjegyzí továbbá a Testület, hogy a biztonságos szállítás, mint indok önmagában nem alapozhatja meg a bilincs alkalmazását a panaszolt esemény idején hatályos Szolgálati Szabályzat és Rtv. alapján. A bilincs alkalmazásának okai tekintetében az Rtv. taxatív felsorolást tartalmaz, ami önkényesen nem bővíthető.

V.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a bilincs alkalmazásának a kapcsán súlyos mértékben sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga, és enyhe fokban sérült a tisztességes eljáráshoz való joga annak kapcsán, hogy a rendőrök nem jelölték meg megfelelően, hogy mely szabálysértés továbbfolytatása miatt állították elő a panaszost.

Ugyanakkor nem tudta az előadások közötti feloldhatatlan ellentmondások miatt – további információk hiányában - megállapítani a panaszos személyi szabadsághoz való jogának sérelmét az előállítás kapcsán, a tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét az igazolás kiállításának elmulasztása miatt.

Mindezek alapján a Testület az Rtv. 93. §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. november 9.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes, előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET